

ΒΙΒΛΙΑ

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ
«ΥΠΝΟΣ - ΘΑΝΑΤΟΣ»

(Πεζογράφημα) Ίδιωτ. έκδοση, Θεσσαλονίκη

Ἡ περίπτωση τοῦ σημαντικοῦ συγγραφέα Νίκου Μπακόλα εἶναι χαρακτηριστικὴ αὐτοῦ τοῦ σκανδαλώδους — διόλου μεταφυσικοῦ — μηχανισμοῦ πληροφόρησής, ποὺ καθιερώνει ἢ «θάβει» ἀξίες σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς πολιτιστικῆς μας ζωῆς καὶ κατὰ συνέπεια στὸ συγκεκριμένο χώρο τῆς σύγχρονης Πεζογραφίας μας.

Τὸ ἔργο τοῦ Μπακόλα παραμένει «κλειστό», γιὰ ἓνα εὐρὺ κοινὸ ἀναγνώστων, ἐξ αἰτίας αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς κακοδαιμονίας ποὺ βασικὰ στηρίζεται σὲ δύο πόλους: ἀνυπαρξία κριτικῆς — ἔλλειψη παιδείας τῶν δημοσιογράφων ἐκείνων ποὺ εἰδικεύονται σὲ θέματα κουλτούρας.

Ὅμως παράλληλα μ' ὅλα αὐτὰ ἓνας δημιουργὸς σὰν τὸν Μπακόλα ξέρει ν' ἀδιαφορεῖ — ἀναγκαστικὰ θέβαια — γιὰ τὴ «βοή τῆς ἀγορᾶς» καὶ συνεχίζει μέσα στὴ μοναξιά του τὴν ἐξέλιξη τοῦ ἔργου του, στὸ ὅποιο δικαιοματικὰ ἀνήκει (μαζὶ μὲ τὸν ἄλλον θάναυσα ἀποσιωπηθέντα Νίκο Καχτίση) σημαντικὴ θέση στὸν χώρο τῆς σύγχρονης Ἑλληνικῆς πεζογραφίας.

Ὁ «Υπνος-θάνατος» ἔρχεται μετὰ τὰ βιβλία «Ὁ Κῆπος τῶν πριγκίπων» (1966) καὶ «Ἐμβατήρια» (1972) κι' ἀποτελεῖ ἀναμφίβολα τὴν ὀριακὴν κατάκτηση τοῦ Θεσσαλονικιοῦ συγγραφέα. Τί εἶναι αὐτὸ τὸ βιβλίον;

Ἡ περιγραφή ἐνὸς κόσμου ποὺ βιώνεται ἀνάμεσα στὰ ἀμφίβολα ὄρια ὄνειρου καὶ πραγματικότητας. Ἡ καταφυγὴ στὸν ὕπνο-ὄνειρο δὲν εἶναι πάντα ἡ δραπετεύση ἀπὸ μιὰ ἀνασφαλῆ καθημερινότητα — πολλὰς φορὲς εἶναι ἡ ἀναζήτησις μιᾶς ἄλλης πραγματικότητας — ὄρασης.

Τὸ κέλυφος ποὺ καλύπτει τὰ ἐπὶ μέρους γεγονότα καὶ τὶς σχέσεις — μὴμες τῶν ἡρώων, μπορεῖ εὐκόλα νὰ μεταμορφώνεται σὲ τρωτὸ καὶ ἄτρωτο. Φαινόμενο ἀντικατοπτρισμοῦ.

Στὴ λεπτὴ αὐτὴ ἰσορροπία ἢ «γραφὴ» τοῦ Μπακόλα συνεισφέρει ἀποφασιστικά. Τὴν ἀποκαλύπτει (ἄρα τὴν ἐκθέτει σὲ κίνδυνο) καὶ τὴν προστατεύει (ἄρα τὴν βουλιάζει σ' ἓναν «ὑπνο-θάνατο»).

Ὁ αἰσθητισμὸς τῆς γλώσσας τοῦ Χειμωνᾶ, ὑποχωρεῖ στὸν Μπακόλα σὲ μιὰ συχνὰ ἀγοραία καθημερινότητα ποὺ προβάλλεται ἔτσι περισσότερο ἐφιαλτικῆ. Φυσικὰ τὸ σύντομο αὐτὸ σχόλιο δὲν φιλοδοξεῖ νὰ καλύψει ὅλες τὶς ἐκδοχὰς αὐτοῦ τοῦ βιβλίου:

Κύρια πρόθεσή μας ἦταν νὰ δώσουμε τὴν εὐκαιρία στὸν ἀναγνώστη νὰ ἐπισημάνει τὸ ἔργο τοῦ Νίκου Μπακόλα καὶ νὰ φροντίσει νὰ ἔλθει σὲ πληρέστερη — ἀμεση ἐπαφὴ μαζὶ του.

Μόνον ποὺ κάτι τέτοιο δὲν μᾶς διαφεύγει ὅτι εἶναι προβληματικὸ μιὰ καὶ τὸ βιβλίον ἀποτελεῖ ἰδιωτικὴν ἐκδοση, ποὺ σημαίνει περιορισμένο ἀριθμὸ ἀντιτύπων, ἑλλιπὴ προβολὴ κλπ.

Κι εἶναι τουλάχιστον θλιβερὸ νὰ σκέφτεται κανεὶς ὅτι ἓνας συγγραφέας σὰν τὸ Νίκο Μπακόλα, δὲν βρίσκει ἐκδότῃ γιὰ τὰ βιβλία του.

Φυσικὰ ἔχουν γνῶσιν οἱ φύλακες-συμβουλευτορες τῶν κεντρικῶν ἐκδοτικῶν μας οἰκῶν... Δείγμα γραφῆς:

«Ξέφτιζε σιγὰ-σιγὰ τὸ ὄραμα σὸν τὸ χαρτί ποὺ τὸ ἀνάβουμ στὴν ἄκρη καὶ τὸ κατατρώει ἀργὰ ἢ φλόγα μὲ τὰ σχήματά του. Δὲν τὰ λησμονᾶς ποτὲ αὐτὰ τὰ περασμένα, οὔτε ὅτι ἦταν νύφη μὲ τὸ μαῦρο πέπλο στ' ἀραιὰ μαλλιά καὶ πῶς βογγοῦσε κι ἔλεγε «ἡ μοίρα μου, ὁ ἄντρας μου», ποὺ ἤμουν κάποτε ἐγὼ τὸ κρῦο κρεβάτι καὶ ξανὰ μπερδεύονταν στὴ γλώσσα μου ἀθέλητα στὴ μνήμη τὸ τραγούδι»

ἢ
«στὴν ἐρημικὴ ἀκρογιαλιά ποὺ στέκεται ὀλόρθη ἢ γλυκεῖα γυναίκα μὲ τὰ χτυπητὰ φορέματα, τὰ θαμένα μάτια τὰ μελαχρινά, τυλιγμένη μὲς στὴ μαύρη μέρτα τῆς, ποὺ τὴν πλησιάζω καὶ τῆς λέω παρακαλεστά: πρέπει τὸ παιδί νὰ τὸ δεχθεῖτε γιὰτὶ πνίγηκε στὴ δυστυχία: κι ἦταν ὅλη αἰσθησιασμὸς καὶ θρισκόμασταν μπροστά»

(μικρὸ) δείγμα γραφῆς:

«Σὲ βρίσκω στὰ μεγάλα, στὰ ὄνειρα, στίς λέξεις, στὰ νοήματα. Σὲ βρίσκω μόνον ἐκεῖ. Στὰ μεγάλα. Πὲς μιὰ λέξη ποὺ νὰ μὴ μοιάζει καθημερινή. Ἐκεῖ σὲ βρίσκω. Στὰ μικρὰ σὲ χάνω».

(Υ.Γ. Κι ὁ Νίκος Μπακόλας νὰ μὴ βρίσκει ἐκδότῃ γιὰ τὰ βιβλία του...).